

2. Костенко О. Формування правової компетентності майбутніх учителів історії і правознавства в теорії та практиці вищої освіти: Соціум. Документ. Комунікація. 2018. С. 76–91.

3. Кляп М. Підвищення педагогічної майстерності викладача ВНЗ у контексті інтернаціоналізації вищої школи України. Наук. часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Сер. 4. Сущенко В. Сучасні проблеми реформування юридичної освіти і науки в Україні: Наукові праці, Том 69, Випуск 56. 186 с.

5. Стандартизовані освітні вимірювання 2018 року у вищій юридичній освіті. Єдине фахове вступне випробування та Єдиний вступний іспит. Аналітичне дослідження. К.: Ваїте, 2019. 122 с.

6. Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України МОН України: Наказ МОН України від 03.08.2006 р. № 592. URL:: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0956-06>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-359-3-43>

БАНК ЯК СТОРОНА ДОГОВОРУ РАХУНКА УМОВНОГО ЗБЕРІГАННЯ (ЕСКРОУ) ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Таргоній Юлія Ярославівна

*аспірантка кафедри інтелектуальної власності, інформаційного
та корпоративного права юридичного факультету*

*Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Відповідно до законодавства України, банк, який отримав у встановленому порядку ліцензію на здійснення банківської діяльності, є єдиним суб'єктом, який вправі виконувати функції ескроу-агента, якщо об'єктом договору є гроші. Якщо укладається договір рахунка ескроу в цінних паперах, то роль ескроу-агента виконує депозитарна установа.

Аналізуючи правовий статус банку як ескроу-агента згідно ЦК України, слід відмітити, що він наділений такими правами:

1) використовувати грошові кошти на рахунку умовного зберігання (ескроу), гарантуючи вчасне перерахування таких коштів бенефіціару (бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – особі (особам), вказаній бенефіціаром, якщо інше не передбачено договором.

У контексті вищезгаданого права банку, варто відмітити, що банк не набуває у власність грошові кошти, які зараховані на рахунок ескроу, а

лише здійснює їх зберігання. Так, у Постанові Північного апеляційного господарського суду від 11 березня 2020 року у справі за позовом ОСОБА 1 до Акціонерного товариства «Універсал Банк» про стягнення вартості відчужених акцій ПрАТ «Київський завод шампанських вин «Столичний» у рамках процедури сквіз-аут, суд зазначив, що «відповідач (банк) не одержав грошові кошти від Компанії Хенкель Енд Ко. Зектеллерай ГМБХ у власність, а здійснює їх зберігання як банківська установа для подальшого перерахування на користь колишніх власників акцій ПрАТ «Київський завод шампанських вин «Столичний» [1]. Як наслідок, належним способом захисту прав позивача, якому було безпідставно відмовлено у виплаті коштів з рахунку умовного зберігання (ескроу) як бенефіціару, не може бути стягнення з відповідача (банку) грошових коштів, адже це б фактично призвело до стягнення власних коштів відповідача, при цьому останній не має правових підстав компенсувати такі кошти за рахунок коштів Компанії (депонента). Суд зазначив, що у такому випадку належним способом захисту прав позивача є вимога про зобов'язання банку вчинити дії щодо перерахування належних позивачу грошових коштів з рахунку, вказаного в договорі рахунку умовного зберігання (ескроу);

2) право на винагороду за послуги, пов'язані з обслуговуванням рахунку та здійсненням операцій за ним.

Відповідно до абз. 7 ч. 15 ст. 95 ЗУ «Про акціонерні товариства», усі витрати, пов'язані з відкриттям та обслуговуванням рахунку умовного зберігання (ескроу), несе заявник публічної безвідкличної вимоги. Банк не має права здійснювати будь-які утримання з коштів, що виплачуються акціонерам (їхнім спадкоємцям або правонаступникам, або іншим особам, які відповідно до законодавства мають право на отримання коштів) [2]. Проте, вищезазначена норма стосується тільки випадків укладення договору рахунка ескроу з метою здійснення розрахунків з міноритарними акціонерами в рамках процедури сквіз-аут. У разі його застосування в інших сферах, можливим є встановлення у договорі іншого порядку сплати винагороди банку депонентом та бенефіціаром.

Також варто зазначити, що на банк як на ескроу-агента згідно законодавства України покладаються такі обов'язки:

1) приймати та зараховувати на рахунок умовного зберігання (ескроу), відкритий клієнту (володільцю рахунка), грошові кошти, отримані від володільця рахунка та/або від третіх осіб;

2) перераховувати такі кошти особі (особам), вказаній володільцем рахунка (бенефіціару або бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – особі (особам), вказаній бенефіціаром, якщо це передбачено відповідним договором, або повернути такі кошти володільцю рахунка за настання підстав, передбачених договором рахунка умовного зберігання (ескроу).

Відповідно до абз. 4 ч. 15 ст. 95 ЗУ «Про акціонерні товариства», банк, в якому відкрито рахунок умовного зберігання (ескроу), протягом п'яти років зобов'язаний здійснювати перерахування коштів акціонерам, акції яких придбаваються (їхнім спадкоємцям або правонаступникам, або іншим особам, які відповідно до законодавства мають право на отримання коштів), на зазначені ними рахунки у банках та державних установах (в яких відповідно до закону відкрито рахунки для сплати встановлених законом податків і зборів) або здійснювати виплату відповідних коштів готівкою [2];

3) виключно за зовнішніми ознаками, якщо інше не передбачено законом або договором, перевірити документи, що підтверджують настання підстав для перерахування бенефіціару або вказаній ним особі грошових коштів, що знаходяться на рахунку умовного зберігання (ескроу), або повернення таких коштів володільцю рахунка.

Судова практика свідчить про неоднозначне тлумачення вищезгаданого обов'язку банку. У цьому контексті знову є актуальною позиція Північного апеляційного господарського суду у справі № 910/12524/19. Позивачу (бенефіціару) банком було відмовлено у здійсненні виплати у зв'язку з тим, що було виявлено невідповідність даних щодо дати видачі йому паспорту. Позиція суду у цій справі була наступною: відмова у виплаті бенефіціару на цій підставі є неправомірною, оскільки банк повинен був комплексно проаналізувати відповідність усіх інших даних бенефіціара та зробити висновок про те, що неспівпадіння дати видачі паспорта є технічною помилкою [1];

4) у випадку, якщо документи, що підтверджують настання підстав для перерахування бенефіціару/бенефіціарам грошових коштів, не відповідають умовам договору, банк зобов'язаний відмовити відповідній особі у перерахуванні грошей із наданням письмового пові-домлення із зазначенням причин відмови протягом п'яти робочих днів;

5) на банк може бути покладений обов'язок щодо перевірки настання підстав для перерахування коштів бенефіціару або вказаній ним особі або для повернення коштів володільцю рахунка [3].

Вищезазначений обов'язок банку найбільш доречний для випадків укладення договору рахунка ескроу не в рамках процедури сквіз-аут, а в інших цілях, наприклад, коли основним договором є договір купівлі-продажу нерухомості.

Ще одним обов'язком банку, який встановлений ЗУ «Про банки і банківську діяльність», є забезпечення збереження інформації, яка у відповідності до вимог законодавства України належить до банківської таємниці та стала відомою банку в процесі обслуговування клієнта і взаємовідносин з ним під час надання банківських послуг [4]. За незаконне розголошення інформації, що становить банківську таємницю, банк несе передбачену законом відповідальність.

Отже, правовий статус банку як сторони договору рахунка умовного зберігання (ескроу) складають права та обов'язки, якими він наділений згідно закону. Дослідження окремих аспектів їх реалізації банком на основі вивчення законодавчих норм та судової практики є особливо актуальним у світлі тенденції до розширення сфери застосування договору рахунка ескроу в Україні.

Література:

1. Рішення Північного апеляційного господарського суду у справі № 910/12524/19 від 11 березня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88106616>
2. Про акціонерні товариства: Закон України 2465-IX, Редакція від 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
3. Цивільний кодекс України: Відомості Верховної Ради України, 2003, №№ 40-44, ст.356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Про банки і банківську діяльність: Закон України 2121-III, Редакція від 29.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-359-3-44>

ПРАВА ЛЮДИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Філіпських Марія Олександрівна

*старший викладач кафедри морського та господарського права
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Одним з основних питань, досліджуваних у рамках медичного права, є нормативно – правове забезпечення прав людини у сфері медичної діяльності. Від того, наскільки якісною є юридична база щодо прав людини у сфері охорони здоров'я, наскільки кожна окремо взята людина може скористатися наданими їй правами, багато в чому залежить успішний динамічний розвиток як медичного права зокрема, так і держави в цілому. Практика багатьох сучасних країн, та й України також, показує, що можна мати досить ґрунтовне і показове законодавство в галузі прав людини у сфері охорони здоров'я, але це ніяк не відображається на конкретному правовому статусі окремо взятої особи. Причин тут може бути безліч, але одна з ключових не вирішені проблеми забезпечення прав людини у сфері медичної діяльності. Дійсно, найбільш якісні, але не підкріплені системою забезпечення, правові норми в сфері охорони здоров'я залишаються лише